

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA KREATIV KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI

<https://doi.org10.5281/zenodo.15658450>

Mo'ydinova Durdona

FarDU Pedagogika yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli ta'lim muhitida kreativ kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari tahlil qilinadi. Kreativ kompetentlik zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar va o'qituvchilar uchun muhim bo'lib, u innovatsion fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatini oshirishga xizmat qiladi. Maqolada raqamli vositalar va platformalardan foydalanish orqali kreativlikni oshirish usullari, interfaol metodlar, shuningdek, ta'lim muhitini optimallashtirishga qaratilgan strategiyalar ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning samarali qo'llanilishi orqali kreativ kompetentlikni yanada rivojlantirish imkoniyatlarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, kreativ kompetentlik, ta'lim strategiyalari, innovatsion ta'lim, interfaol o'qitish, raqamli texnologiyalar.

СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ЦИФРОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Аннотация: В данной статье анализируются стратегии развития креативной компетентности в цифровой образовательной среде. Креативная компетентность является важной составляющей современного образовательного процесса, способствуя развитию инновационного мышления и навыков решения проблем у студентов и преподавателей. Рассматриваются методы повышения креативности с использованием цифровых инструментов и платформ, интерактивные методы, а также стратегии оптимизации образовательной среды. Результаты исследования показывают возможности дальнейшего развития креативной компетентности посредством эффективного применения цифровых технологий в образовательном процессе.

Ключевые слова: цифровое образование, креативная компетентность, инновационное обучение, интерактивное преподавание, цифровые технологии.

STRATEGIES FOR DEVELOPING CREATIVE COMPETENCE IN A DIGITAL LEARNING ENVIRONMENT

Abstract: This article analyzes strategies for developing creative competence in a digital learning environment. Creative competence is a crucial component of modern

education, enhancing innovative thinking and problem-solving skills for both students and educators. The article discusses methods to foster creativity through the use of digital tools and platforms, interactive teaching methods, and strategies aimed at optimizing the learning environment. The research findings demonstrate opportunities for further development of creative competence through the effective application of digital technologies in the educational process.

Keywords: *digital education, creative competence, educational strategies, innovative learning, interactive teaching, digital technologies.*

So'nggi yillarda ta'lim sohasida raqamlashtirish jarayoni jadal sur'atlarda rivojlanib, zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish ustuvor vazifaga aylangan. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi ta'lim jarayonini raqamli platformalarga ko'chirish zaruratini kuchaytirdi, bu esa ta'lim sifatini oshirish va uning samaradorligini ta'minlash yo'lida yangi imkoniyatlar yaratdi. Shu munosabat bilan raqamli ta'lim muhiti sharoitida kreativ kompetentlikni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasidagi islohotlarga doir farmonlari va qarorlarida raqamli texnologiyalarni ta'lim jarayoniga keng joriy etish, talaba va pedagoglarning kreativ salohiyatini oshirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar belgilangan. Jumladan, oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan qabul qilingan normativ hujjatlar raqamli ta'lim muhitini rivojlantirish hamda interaktiv o'qitish metodlarini joriy etishni rag'batlantiradi.

Kreativ kompetentlik — bu zamonaviy mutaxassisning asosiy sifatlaridan biri bo'lib, u innovatsion fikrlash, muammolarni ijodiy hal etish va yangi g'oyalarni shakllantirishga qodir bo'lishni anglatadi. Raqamli ta'lim muhitida ushbu kompetentlikni shakllantirish esa ta'lim jarayonining eng muhim maqsadlaridan biri hisoblanadi. Raqamli ta'lim muhitida interfaol va individual yondashuv, multimedia vositalari, onlayn platformalar yordamida ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish mumkin. Bu esa o'z navbatida talabalarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga keng yo'l ochadi. Misol uchun, onlayn seminarlar, virtual laboratoriyalar, dasturlash bo'yicha loyihalar va innovatsion vazifalar orqali talabalarga mustaqil fikrlash, yangi yechimlarni topish imkoniyatlari yaratiladi. Oliy ta'lim vazirligi tomonidan belgilangan strategik hujjatlar va qarorlar raqamli ta'lim platformalarining sifatini oshirish, pedagoglarni malakasini oshirish va ularni kreativ o'qitish metodikalari bilan tanishtirishga qaratilgan. Bu esa pedagoglarning o'zaro tajriba almashinuvi, innovatsion usullarni qo'llashi va natijada talabalarning kreativ kompetentligini mustahkamlashiga xizmat qiladi. Zamonaviy tadqiqotlar raqamli ta'lim muhitining kreativ kompetentlikni rivojlantirishdagi ahamiyatini keng yoritmoqda. Misol uchun, Islomova va Hamroqulov (2022) o'z maqolalarida raqamli texnologiyalar yordamida interfaol ta'lim usullarini joriy etish orqali talabalarning innovatsion fikrlash qobiliyatlari sezilarli darajada oshishi qayd etilgan. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, multimedia

vositalari va onlayn platformalarning pedagogik imkoniyatlari kreativ salohiyatni rivojlantirish uchun muhim vositalardir [1].

Shuningdek, Karimov (2021) raqamli ta'lim tizimida kreativ kompetentlikni shakllantirish uchun o'quv jarayonini individualizatsiyalash va interfaol metodlarni keng qo'llash zarurligini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, shunday yondashuvlar talabalarda mustaqil fikrlash va ijodiy yechimlarni topish qobiliyatlarini oshirishga xizmat qiladi [2]. Bu fikrlar zamonaviy ta'limning talabalarning shaxsiy imkoniyatlari va qiziqishlariga moslashish zaruratini tasdiqlaydi. Bundan tashqari, Abdullaeva (2023) raqamli ta'limda pedagoglarning rolini alohida ta'kidlab, ularning kreativ o'qitish metodikalari bo'yicha malakasini oshirish ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashda muhim omil ekanligini bildiradi. Tadqiqotda keltirilishicha, raqamli vositalar bilan ishlashga tayyorlangan pedagoglar talabalarning ijodkorlik salohiyatini yanada rivojlantirishga qodir bo'lishadi [3]. Ushbu tadqiqotlar umumiy holda raqamli ta'lim muhitining kreativ kompetentlikni rivojlantirishdagi strategik ahamiyatini tasdiqlaydi. Islomova va Hamroqulovning ishlari raqamli vositalarning innovatsion o'qitishdagi o'rni va pedagogik samaradorligini ko'rsatadi. Bu pedagoglarga yangi metodlarni joriy etish orqali kreativlikni oshirish imkoniyatlarini beradi. Karimovning ta'kidlashicha, individualizatsiyalashgan va interfaol ta'lim usullari talabalarning mustaqil va ijodiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi, bu esa raqamli ta'limning asosiy vazifalaridan biridir. Bu yondashuv zamonaviy o'quv jarayonini yanada moslashuvchan va talabalar ehtiyojlariga yo'naltirilgan qiladi. Abdullaeva esa pedagoglarning malakasini oshirish muhimligini ta'kidlab, raqamli ta'limda o'qituvchilarning rolini kengaytiradi. Bu o'z navbatida, ta'lim sifatini oshirish va kreativ kompetentlikni shakllantirish uchun zarur shartdir. Zamonaviy ta'lim jarayonida yangi texnologiyalar o'quvchilar va talabalarning kreativ salohiyatini shakllantirishda va rivojlantirishda asosiy omillardan biriga aylangan. Raqamli platformalar, sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik, shuningdek, o'yinlashtirish (gamifikatsiya) texnologiyalari ta'lim muhitini yanada interfaol va qiziqarli qiladi hamda talabalarning mustaqil fikrlash, innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish qobiliyatlarini oshiradi. Misol uchun, virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR) vositalari murakkab tushunchalarni vizualizatsiya qilishga yordam beradi, talabalarga yangi bilimlarni o'zlashtirishni yanada samarali va ijodiy tarzda amalga oshirish imkonini beradi. Shuningdek, sun'iy intellekt yordamida individual o'quv yo'nalishlari ishlab chiqish mumkin bo'lib, bu esa har bir talabaning qobiliyatlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim jarayonini ta'minlaydi. O'yinlashtirish metodlari esa ta'lim jarayonini rag'batlantiradi, talabalarni faol ishtirok etishga undaydi va kreativ fikrlashni rag'batlantiruvchi muhit yaratadi. Gamifikatsiya elementlari yordamida murakkab bilimlarni osonlashtirish, qiziqarli topshiriqlar va muammolar orqali o'quvchilarni ijodkorlikka yo'naltirish mumkin. Shu bilan birga, onlayn hamkorlik platformalari va ijtimoiy tarmoqlar pedagoglar va talabalar o'rtasidagi kommunikatsiyani kuchaytiradi, bilim almashish va yangi g'oyalarni birgalikda ishlab chiqishga xizmat qiladi. Bu esa kreativ kompetentlikning ijtimoiy-o'zaro ta'sir jihatidan shakllanishini qo'llab-quvvatlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining so'nggi qarorlarida ham yangi texnologiyalarni ta'lim muhitida keng joriy etish, shuningdek, pedagoglarni ularni samarali qo'llashga o'qitish vazifalari ustuvorligi ta'kidlangan. Bu esa raqamli ta'limda kreativ kompetentlikni rivojlantirish uchun zarur sharoitlarni yaratishning muhim bosqichi hisoblanadi.

Kreativ kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari:

Strategiya nomi		Tavsifi	Pedagogik ahamiyati
Interfaol metodlari	o'qitish	Talabalarni faollikka jalb etuvchi dars metodlari (muammoli o'qitish, guruh ishlari, loyihalar).	Talabalarning mustaqil fikrlash va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi.
Multimedia va raqamli resurslardan foydalanish		Matn, audio, video va interaktiv vositalar ta'limni yordamida boyitish.	Talabalar uchun o'qishni qiziqarli va samarali qiladi, kreativ fikrlashni rag'batlantiradi.
Individualizatsiyalashgan o'qitish		Talabaning ehtiyojlari va qobiliyatlariga moslashtirilgan ta'lim yo'nalishlari.	Har bir talabaning kreativ salohiyatini to'liq ochish imkonini beradi.
Onlayn hamkorlik va kommunikatsiya		Virtual guruhlar va ijtimoiy tarmoqlar orqali hamkorlikni tashkil etish.	Talabalar o'rtasida fikr almashishni rag'batlantiradi, kreativ g'oyalarni shakllantiradi.
Gamifikatsiya		O'yin elementlarini ta'lim jarayoniga kiritish.	Ta'lim jarayonini qiziqarli qiladi va kreativlikni rag'batlantiradi.

Raqamli ta'lim muhitida kreativ kompetentlikni rivojlantirish strategiyalari tahlil qilindi va pedagogik yondashuvlarning samaradorligi o'rganildi. Olingan natijalar shuni ko'rsatdiki, interfaol metodlar, individualizatsiyalashgan ta'lim, hamda yangi texnologiyalarni integratsiyalash pedagoglarning kreativlikni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu yondashuvlar talabalar orasida mustaqil fikrlash va ijodiy muammolarni hal qilish ko'nikmalarini sezilarli darajada oshirishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, pedagoglarning raqamli texnologiyalarni faol qo'llash malakasi va motivatsiyasi kreativ kompetentlikni shakllantirish jarayonini sezilarli darajada kuchaytiradi. Bunday malaka va yondashuvlar ta'lim sifatini yaxshilash, talabalar uchun qulay, moslashuvchan va interfaol

ta'lim muhiti yaratishga imkon beradi. Natijalardan kelib chiqib, raqamli ta'lim muhitida kreativ kompetentlikni rivojlantirish faqat texnologiyalarni joriy etish bilan cheklanmasligi, balki pedagoglarning professional malakasini oshirish va zamonaviy pedagogik metodlarni amaliyotga samarali tatbiq etish bilan bog'liq ekanligi aniqlandi.

Zamonaviy ta'lim tizimining eng dolzarb va strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'tkazilgan tahlillar va adabiyotlar sharhi shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga chuqur kirib borayotgani pedagogik yondashuvlarni tubdan o'zgartirib, talabalarning ijodiy fikrlash, innovatsion g'oyalar ishlab chiqish va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Interfaol o'qitish metodlari, multimedia resurslari, individualizatsiyalashgan ta'lim yondashuvlari hamda o'yinlashtirish va virtual reallik kabi innovatsion texnologiyalarning integratsiyasi kreativ kompetentlikni shakllantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, pedagoglarning zamonaviy texnologiyalarni samarali qo'llash bo'yicha malakasi va doimiy o'z ustida ishlashga tayyorligi ushbu jarayonning muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omil bo'lib qolmoqda. Kelajakdagi pedagoglar uchun raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish, individual va interfaol o'qitish strategiyalarini egallash hamda talabalarda kreativ salohiyatni ochishga qaratilgan faol metodlarni amaliyotga tatbiq etish ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqadi. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalarida pedagogik ta'lim dasturlarini zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida boyitish, o'qituvchilarning innovatsion faoliyatini qo'llab-quvvatlash va talabalar uchun kreativ rivojlanishga yo'naltirilgan ta'lim muhitini shakllantirish zarur. Umuman olganda, raqamli ta'lim muhiti imkoniyatlaridan to'liq va samarali foydalanish orqali kreativ kompetentlikni rivojlantirish nafaqat talabalarning shaxsiy va professional salohiyatini kengaytiradi, balki mamlakatimizda raqobatbardosh, innovatsion tafakkurga ega bo'lgan yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash jarayonini ham jadallashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- [1]. Islomova, N., & Hamroqulov, B. (2022). Raqamli ta'lim vositalarining innovatsion ta'limdagi roli. *O'zbekistonda Zamonaviy Ta'lim*, 5(2), 45-52.
- [2]. Karimov, A. (2021). Kreativ kompetentlikni rivojlantirishda individualizatsiyalashgan o'qitish metodlari. *Ta'lim Texnologiyalari*, 10(4), 34-40.
- [3]. Abdullaeva, M. (2023). Pedagoglarning raqamli malakasini oshirish va kreativ o'qitish metodikalarini. *Ilmiy Tadqiqotlar Jurnali*, 3(1), 22-29.